

دکتر عادل پیغما

سخنی با معلمان و خوانندگان گرامی

یادآوری چند نکته

به نام و یاد خدای مهربان و با سلام به معلمان شریف و خوانندگان گرامی و عرض تبریک به مناسبت آغاز سال تحصیلی، اولین شماره از دوره بیست و نهم مجله رشد تکنولوژی آموزشی پیش روی شما قرار دارد. ضمن تشکر از مقاله‌های خوبتان، یادآوری چند نکته را در این دوره ضروری می‌دانم:

- **نکته اول:** همان‌طور که می‌دانید، سند برنامه درسی ملی در ۳۱ فروردین، سال جاری رونمایی شد. این سند تحول‌آفرین نقشه راه و راهنمای وزارت آموزش و پرورش در تهیه، تنظیم و تدوین برنامه‌های درسی و کلیه اقدامات آموزشی و تربیتی است. بنابراین، همه وظیفه داریم نخست چشم‌اندازها، اهداف و روح سند را به خوبی درک کنیم و سپس برای تبیین و اشاعه مفاد آن راه‌های جدید و ابتکاری بیابیم. رشد تکنولوژی آموزشی از شماره اول سال جاری خود این وظیفه را آغاز کرده و به امید خدا با آگاهی و دقت به تلاش خود ادامه خواهد داد. یقین داریم شما معلمان و کارشناسان شریف آموزش و پرورش نیز در پیمودن این راه مقدس به گونه‌ای صمیمانه و افتخارآمیز ما را یاری خواهید کرد.
- **نکته دوم:** بسیاری از خوانندگان مجله، به ویژه معلمان ارجمند، بارها به طور حضوری یا تلفنی درباره موضوعات و مباحث مجله سؤال کرده‌اند. سؤال این عزیزان اغلب در این باره بوده است که: «ما درباره چه موضوعی مقاله بنویسیم تا در مجله چاپ شود؟» پاسخ: این سؤال خیلی کلی است و به ناچار برای آشنایی بیشتر با مجله، اهداف و سرفصل‌های اصلی آن که مباحث نظری تکنولوژی آموزشی را تشکیل می‌دهند باید قدری واضح‌تر صحبت کنیم.

مجله تکنولوژی آموزشی از همان آغاز انتشار (مهرماه ۱۳۶۴) به‌عنوان منبع و مرجعی قابل اعتماد و مفید برای مطالعه در زمینه فناوری‌های نوین آموزشی، مورد استقبال معلمان، کارشناسان علوم تربیتی و تکنولوژیست‌های آموزشی قرار گرفته است.

یکی از دلایل مهم این استقبال آن است که گردانندگان مجله تا به امروز گروهی از کارشناسان علوم تربیتی و تکنولوژیست‌های آموزشی بوده‌اند که با مسائل و نیازهای کلاس درس، معلمان و دانش‌آموزان آشنا هستند و می‌دانند که برای رفع این نیازها چگونه باید از یافته‌های علوم تربیتی و فناوری‌های نوین استفاده کرد. این گروه از همان ابتدای کار سرفصل‌های مجله را به گونه‌ای منسجم، هدفدار و همسو با تحولات علوم تربیتی، برنامه‌های درسی و تکنولوژی آموزشی تنظیم و تدوین کرده‌اند. در واقع سرفصل‌های مجله زمینه‌هایی هستند که تکنولوژی آموزشی در سیر تاریخی و تکوینی خود در بطن علوم تربیتی از آن‌ها تغذیه و رشد کرده است. به عبارت دیگر، تکنولوژی آموزشی، علم کاربردی علوم تربیتی است که جنبه میان‌رشته‌ای دارد. هدف اصلی تکنولوژی آموزشی ارتقای کیفیت فرایند آموزش و یادگیری از طریق طراحی، اجرا و ارزشیابی نظام‌مند برنامه‌ها و راهبردهای آموزشی است. تکنولوژی آموزشی شاخه‌ای از علوم تربیتی محسوب می‌شود و از آنجا که ماهیت کاربردی دارد، می‌تواند همانند سایر علوم کاربردی^۲ از مجموعه یافته‌های بسیاری از علوم و فنون به‌ویژه یافته‌های علوم تربیتی، روان‌شناسی

یادگیری، برنامه‌ریزی درسی و آموزشی، پژوهش و ارزشیابی در آموزش، فناوری ارتباطات و اطلاعات ۳ به گونه‌ای تلفیقی و موردی استفاده کند و راهبردهای تازه‌ای را برای ارتقای کیفیت فرایند آموزش و توانمندسازی معلمان ارائه دهد. اما این بدان معنا نیست که تکنولوژی آموزشی تنها به طراحی آموزشی می‌پردازد و از ابزارها و رسانه‌های نوین استفاده نمی‌کند. برعکس، تکنولوژیست‌های آموزشی در طراحی آموزشی خود بهترین بهره را از سخت‌افزارها، نرم‌افزارها و فناوری اطلاعات و ارتباطات، فناوری سمعی و بصری، ابزارهای اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی و... می‌برند. زیرا ساختار طراحی آموزشی بر تلفیق و ترکیب مجموعه سخت‌افزارها، نرم‌افزارها و روش‌های حل مسئله مبتنی است. نکته مهمی که تکنولوژیست‌های آموزشی در بهره‌گیری از ابزارهای آموزشی قدیم و جدید به آن توجه می‌کنند، تحقق اهداف آموزشی، تربیتی و انتظارات معلم از پیامدهای یادگیری فعال است. از این رو، توصیه می‌کنند که معلمان در استفاده از ابزارها و فناوری‌های جدید و قدیم آموزشی، نخست ویژگی‌ها و ظرفیت آموزشی هر یک از آن‌ها را ارزیابی کنند و سپس به‌طور منطقی و هوشمندانه جایگاه اصلی آن‌ها را در فرایند یاددهی و یادگیری مشخص سازند. این‌گونه نگرش منطقی، آگاهانه و همسو با اهداف تربیتی و برنامه‌های درسی نشان‌دهنده بلوغ فکری و رشد بینش علمی معلمان ماست که از کاربرد صرف ابزارها در آموزش گذر کرده و به سمت و سوی تولید فناوری‌های آموزشی گام نهاده‌اند. به کلامی دیگر، معلمان ما در جهت همسویی با برنامه درسی ملی، هر یک از وسایل آموزشی، رسانه‌ها، ابزارهای اینترنتی، محیط‌های یادگیری مجازی، آموزش و یادگیری الکترونیکی و هر نوع فناوری جدید و نوین را بخشی از فرایند یاددهی - یادگیری تلقی می‌کنند و در قالب طراحی خردمندانه فرایند طرح درس، با تأکید بر تحقق اهداف آموزشی و انتظارات معلم از پیامدهای یادگیری، از ابزارها و فناوری‌های نوین به‌طور منطقی و اثربخش استفاده می‌کنند. با توجه به این توضیح مفصل از مباحث و موضوعات مجله و ماهیت تکنولوژی آموزشی و چگونگی بهره‌گیری از آن در ارتقای دانش و توانمندسازی معلمان، اینک شما معلمان و نویسندگان ارجمند می‌دانید که:

سرفصل‌های اصلی مجله به طور کلی، مبانی نظری تکنولوژی آموزشی را تشکیل می‌دهند.

- شکل‌گیری مبانی نظری در قالب راهبردها و فرایند یاددهی و یادگیری جلوه‌گر می‌شود.
- کلیه فعالیت‌های آموزشی معلم اعم از روش‌ها، تکنیک‌ها، راهبردها و استفاده از هر نوع ابزاری، به صورت یک طرح آموزشی که به آن طرح درس یا طراحی آموزشی می‌گوئیم تدوین می‌شود. هر طرح درس مجموعه دانش، مهارت، تجربه، تدبیر و ابتکار شخص معلم است که با توجه به امکانات و شرایط محیط آموزشی طراحی، اجرا و ارزشیابی می‌شود. و کلام آخر، به کمک طرح درس است که معلم می‌تواند بخش مهمی از وظیفه رهبری و هدایت آموزشی خود را در کلاس اعمال کند. نتیجه اینکه اگر مقاله شما موضوعی علمی، نکته‌ای آموزشی یا مهارتی را توضیح دهد که به یکی از نکات اشاره شده مربوط باشد و در عمل سبب ارتقای کیفیت یادگیری دانش‌آموز، یاددهی معلم یا بهبود شرایط و فضای آموزشی شود، مطلبی مفید و قابل درج در مجله خواهد بود؛ زیرا سایر معلمان می‌توانند از تجربه و دانش شما در کلاس درس بهره‌مند شوند.
- و همچنین اگر از تجربه، خلاقیت و ابتکار سایر معلمان یا شخص خودتان در زمینه روش جدید حل یک مشکل آموزشی، استفاده ابتکاری از ابزاری یا نحوه تولید مواد آموزشی و کمک آموزشی مورد نیاز، گزارشی برای درج در مجله تهیه کنید، شایسته تقدیر و تکریم خواهد بود.

موفقیت بیشتر همه معلمان عزیز را از خدای بزرگ مسئلت داریم.

پی‌نوشت....

۱. سرفصل‌های اصلی مجله عبارت‌اند از: آموزش و حرفه معلمی، فناوری آموزشی اطلاعات و ارتباطات، پژوهش و نوآوری‌های آموزشی، برنامه‌ریزی آموزشی و درسی، مدیریت یادگیری و کلاس درس
۲. داروسازی، شیمی کاربردی و...
۳. یافته‌های این علوم در سرفصل‌های مجله ارائه می‌شوند.
۴. برنامه درسی ملی، صفحه ۱۲، بند ۴/۲، شماره ۵ «معلم، راهنما و راهبر فرایند یاددهی-یادگیری است».